

CIJEPANJE FILMOVA: OD MINI-SERIJA DO REKLAMA

Hrvatska televizija nastojala je što bolje iskoristiti hrvatske igrane filmove u koje je ulagala velika sredstva

Hrvatska televizija nastojala je što bolje iskoristiti hrvatske igrane filmove u koje je ulagala velika sredstva, tehničke, pa i ljudske potencijale. Stoga je od producenata zahtijevala da osim igranog filma naprave i mini-seriju, najčešće trodijelnu. Neki su ipak filmove od početka bili zamišljeni kao prave, velike serije, među kojima treba izdvojiti *Dugu, mračnu noć* Antuna Vrdoljaka od trinaest epizoda. Brojni su redatelji doživljavali zahtjev za izradu trodijelne serije kao neprirodno cijepanje njihovog umjetničkog djela na tri jednaka dijela, a produljivanje pojedinih epizoda često je uključivalo nepotrebne scene koje su s razlogom odbacivane u filmskoj montaži. Najveći otpor redatelji su imali prema dijeljenju cjelovečernjih filmova u dvije epizode.

Konačno, HRT je odustao od takve prakse, tražeći seriju samo u iznimnim slučajevima, kada je to doista bilo umjetnički opravdano, i to u više nastavaka, a hrvatski filmovi su uglavnom emitirani kao integralna umjetnička djela.

No, hrvatski film (a i film na HRT-u uopće) zatekla je druga vrsta udara na njegovu umjetničku cjelovitost. Dok je komercijalnim televizijama bilo posve normalno prekidati filmove reklamama, pa i rezati cjelokupne odjavne špice, na Hrvatskoj televiziji takvo je što bilo zabranjeno od njezina osnutka. Usvajanjem novog Zakona o HRT-u 2010. usvojena je odredba (članak 37, stavak, 6) prema kojem HRT smije igrane filmove prekidati promidžbenim porukama jednom za vrijeme trajanja igranog filma. Kad su redatelji i filmski kritičari vidjeli što se dešava na malim ekranima, bilo je već prekasno.

Uzaludna su bila prosvjedna pisma ministrici kulture poput onog filmologa i predavača teorije filma dr. Nikice Gilića. Podsjećajući da je filmska umjetnost nezaobilazna u kulturnom životu, te da je film jedan od temeljnih sadržaja svih javnih televizija, uvelike zato što je idealan za prikazivanje na televiziji, a s obzirom na promjene u zakonskom reguliranju HRT-a, Gilić je u ime redakcije Hrvatskog filmskog ljetopisa (najozbiljnijeg hrvatskog filmskog časopisa) tražio da se prekine „filmocid, oblik kulturocida u kojem središnja TV kuća uništava jedno od najvažnijih područja svoga djelovanja“. Gilić je isticao da se filmovi na javnoj televiziji prekidaju reklamama kao da nema razlike između filma i nogometne utakmice, mnogi termini za prikazivanje filmova odgovaraju samo onima koji noću ne moraju ili ne mogu spavati, a postojanje emisija o filmu, čini se, nikome u vodstvu javne televizije nije bitno.

No apeli nisu imali učinka. Novi prijedlog *Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji* nije predvidio ukidanje spornog članka. To je zamijetio i predsjednik Hrvatskog društva filmskih kritičara Bruno Kragić koji je javno zatražio da se u prijedlog *Zakona* unese obveza javne televizije da čuva integritet igranih filmova na način da se ta djela prikazuju u cijelosti, bez kraćenja, u kontinuitetu, bez prekidanja ikoje vrste i bez vizualnih intervencija.

Ipak, pod pritiskom stručne javnosti dolazi do obrata. Od početka 2013. godine filmovi i serije na HTV-u više se ne prekidaju reklamama. Tadašnji glavni ravnatelj HRT-a Goran Radman na sjednici Programskog vijeća je rekao kako je tako odlučio iako po zakonu imaju pravo jednom prekinuti film ili seriju promidžbenim programom i to im donosi značajne prihode. Od tada do danas, za vrijeme narednih ravnatelja, bilo je mnogo slučajeva da su se filmovi na HRT-u ipak prekidali reklamama, premda je to više iznimka nego pravilo.

Privatne televizije, kao što spomenuli, prekidaju filmove iznimno velikim brojem reklama, a pokazuju minimalni interes za hrvatski film. Ipak, ima iznimki. Dugo je vremena sudjelovanje u produkciji kino filmova bilo rezervirano za HRT. No, u taj se posao upravo uključila i Nova TV. Sredinom 2012. godine jedna od najgledanijih domaćih televizijskih serija, *Larin izbor*, dobila je svoj filmski nastavak. Riječ je o cjelovečernjem filmu *Larin izbor: Izgubljeni princ* koji se izravno nastavlja na događaje iz prve sezone serije, ali uvodi i nove likove. Prikazivanje u kinima počelo je 28. lipnja 2012, a ubrzo se pokazalo da je taj eksperiment bio isplativ. Iako su rijetki očekivali da će gledatelji pohrliti u kina i u velikom broju platiti ulaznice za nešto što su navikli gledati besplatno, i što će sigurno vrlo skoro gledati na malim ekranima, film je u kina privukao 78.694. gledatelja i donio zaradu od 1.835.363,00 kuna.

© Zlatko Vidačković, *FILMOVI.hr*, 1. studenog 2023.

Tekst je objavljen uz potporu Agencije za elektroničke medije u okviru projekta poticanja novinarske izvrsnosti. Dopusšteno je prenošenje sadržaja uz objavu izvora i autora.